

КРАСНОНОСОВА О.М.

к.е.н., доцент

Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України,
провулок Інженерний, 1-а, м. Харків, Україна, 61166

e-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0863-3705

ВИЗНАЧЕННЯ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

Актуальність статті полягає у відповідності до класифікації адміністративних територій, яка прийнята у ЄС, в Україні офіційно нараховується 27 адміністративно-територіальних одиниць що за масштабами відповідають другому рівню, а саме, NUTS-2. Однак, починаючи з 2014 року ця кількість фактично скоротилася до 25 одиниць. Адміністративно-територіальні одиниці рівня NUTS-2, або регіони, в Україні представлені адміністративними областями та містом Київ. Всі вони суттєво різняться за показниками соціально-економічного розвитку. Не є виключенням й показники, які характеризують рівень інноваційної активності в кожному з регіонів. І це не зважаючи на єдність нормативної бази у державі та обов'язковість дотримання положень законодавства. Зокрема, положення Закону України «Про інноваційну діяльність» наголошують, що головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго - та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів продукції, яка є конкурентоздатною на світових ринках. Можливою причиною такого становища можуть бути відмінності в умовах формування інноваційного потенціалу адміністративних територій, зокрема, нерівномірне розміщення навчальних закладів, наукових установ та, як наслідок, наукових кадрів в межах кожного з регіонів. Такий стан утворює умови для виникнення значних дисбалансів, як в межах, так і поза межами адміністративних територій за показниками інноваційної діяльності, а так соціально-економічного стану регіонів у цілому.

Мета та завдання. Метою статті є визначення умов формування інноваційного потенціалу адміністративних територій в Україні

Результати. З метою підтвердження, або спростування припущення про те, що можливою причиною нерівномірного розвитку інноваційної діяльності в регіонах України може бути нерівномірне розміщення по їх території навчальних та наукових установ, які є основою формування інноваційного потенціалу адміністративної території, в роботі використано інструментарій статистичного аналізу. Отримані результати є удосконаленням методичного забезпечення процесу формування інноваційного потенціалу адміністративних територій в Україні.

Висновки. Отримано підтвердження того, що причиною нерівномірного розвитку інноваційної діяльності в регіонах України, перш за все, є нерівномірне розміщення по території навчальних закладів та наукових установ. Саме нерівномірний розподіл висококваліфікованих науковців та зосередження їх у столичному регіоні призведе до значних відмінностей в обсягах інноваційної продукції у відношенні до населення по регіонах країни. Формування інноваційного потенціалу має стати стратегічним завданням плану реалізації стратегії соціально-економічного розвитку кожної адміністративної території України.

Вирішення такого завдання неможливо без чітких параметрів оцінки поточного стану інноваційної діяльності за критеріями обсягів виробництва інноваційних товарів, робіт та послуг, обсягів фінансування наукових досліджень та проектних робіт та кількісних характеристик наукової еліти регіону.

Ключові слова: регіональна економіка, інновації, потенціал адміністративної території, інноваційний розвиток.

KRASNONOSOVA O.M.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Research Center for Industrial Development Problems of NAS of Ukraine,
Engineering Lane, 1-a, Kharkiv, Ukraine, 61166

e-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0863-3705

DEFINITION OF CONDITIONS OF FORMATION OF INNOVATIVE POTENTIAL OF ADMINISTRATIVE TERRITORIES IN UKRAINE

Topicality. *The article is in accordance with the classification of administrative territories adopted in the EU, in Ukraine there are officially 27 administrative territorial units corresponding to the scale of the second level, namely, NUTS-2. However, since 2014, this number has actually dropped to 25 units. NUTS-2 level administrative units or regions in Ukraine are represented by administrative regions and the city of Kyiv. They all differ significantly in terms of socio-economic development. Indicators that characterize the level of innovation activity in each region are not an exception. This is notwithstanding the unity of the regulatory framework in the state and the obligation to comply with the provisions of the law. In particular, the provisions of the Law of Ukraine "On Innovation Activity" emphasize that the main goal of the state innovation policy is to create socio-economic, organizational and legal conditions for the effective reproduction, development and use of scientific and technical potential of the country, ensuring the implementation of modern environmentally friendly, safe, energy - and resource-saving technologies, production and sales of new products that are competitive in the world markets. Possible reasons for this situation may be differences in the conditions of formation of innovative potential of administrative territories, in particular, uneven placement of educational institutions, scientific institutions and, as a consequence, scientific staff within each region. This situation creates conditions for significant imbalances, both within and outside the administrative territories in terms of innovation activity, as well as the socio-economic status of the regions as a whole.*

Aim and tasks. *The purpose of the article is to determine the conditions of formation of innovative potential of administrative territories in Ukraine*

Research results. *In order to confirm, or to refute, the assumption that a possible reason for the uneven development of innovation activity in the regions of Ukraine may be the unequal placement in their territory of educational and scientific institutions, which are the basis for the formation of the innovative potential of the administrative territory, the tools of statistical analysis are used. The results obtained are an improvement of the methodological support of the process of formation of innovative potential of administrative territories in Ukraine.*

Conclusion. *Confirmation is received that the reason for uneven development of innovative activity in the regions of Ukraine is, first of all, uneven placement on the territory of educational establishments and scientific institutions. It is the uneven distribution of highly qualified scientists and their concentration in the capital region that leads to significant differences in the volume of innovative products relative to the population in the regions of the country. The formation of innovative potential should become a strategic objective of the plan of implementation of the strategy of socio-economic development of each administrative territory of Ukraine.*

Such a task is impossible without clear parameters for assessing the current state of innovation by the criteria for the production of innovative goods, works and services, the amount of funding for research and project work and the quantitative characteristics of the scientific elite of the region.

Keywords: *regional economy, innovations, potential of the administrative territory, innovative development*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Починаючи з 2014 року в нашій країні запроваджена реформа децентралізації влади. Необхідність запровадження реформи децентралізації виникла у зв'язку із тим, що в Україні управління регіонами займаються обласні державні адміністрації, вони не є суб'єктами регіонального управління і не мають відповідних повноважень та обласні ради, які також не мають для цього а ні достатньої кількості повноважень, а ні фінансових ресурсів.

Реформа передбачає передачу повноважень та фінансів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування. Для впровадження реформи, в Україні конституційно закладено засади місцевого самоврядування, прийнято ряд базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування. Положення реформи децентралізації відповідають Європейській хартії місцевого самоврядування.

Для проведення реформи Верховною Радою України схвалено Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1], Закон «Про співробітництво територіальних громад» [2], Закон «Про засади державної регіональної політики» [3].

На думку вітчизняних фахівців [4,5] в сучасних умовах, саме важелі регіонального управління нададуть можливість найбільш ефективно формувати та реалізовувати стратегії розвитку і соціально-економічної політики, як окремих адміністративних територій, так і країни загалом.

Виникає необхідність креативного підходу до вирішення проблеми формування стратегії регіонального розвитку і визначення першочергових завдань соціально-економічної політики кожного з регіонів. Регіони повинні самостійно визначати пріоритетність та важливість проектів розвитку та самостійно планувати використання коштів на реалізацію проектів. Таким чином впровадження реформи децентралізації влади підвищує важливість розробки та впровадження

стратегій інноваційного розвитку на рівень регіонів та територіальних громад. Тож першочерговою стає проблема формування інноваційного потенціалу адміністративних територій в Україні.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Проблематикою розвитку інноваційної діяльності на різних рівнях економічної системи держави займалися вітчизняні науковці: О. Амоша [6], Г. Андрощук [7], А. Гальчинський [8], В. Геєць [8], О. Жихор [9], І. Карпунь [10], О. Кондрашов [11], М. Крупка [12], І. Матюшенко [13], П. Микитюк [14], В. Соловійов [15].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» [16]: інноваційна діяльність являє собою одну з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу.

Відомий угорський економіст Б. Санто [17] вважає, що інновація – це такий суспільний, технічний, економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій і, у випадку, якщо вони на ринку можуть принести додатковий успіх, ще й прибуток.

Серед іноземних науковців, які присвятили свої роботи питанням розвитку інноваційної діяльності на регіональному рівні, необхідно відзначити шведського економіста Бенгт-Оке Лундвалла (en:Bengt-Åke Lundvall).

Бенгт-Оке Лундвалл є співзасновником концепції Національної системи інновацій в світовій економічній науці [18]. Він у співавторстві з К. Фріманом [19] розробив ідею інновацій як інтерактивного процесу і запропонував концепцію Національної системи інновацій. В своїй роботі науковець стверджує, що на мезорівні саме регіони виконують ключову генеруючу функцію, створюючи високотехнологічні продукти через регіональні інноваційні мережі, локальні кластери та використовуючи ефект інформаційного взаємозбагачення співпрацюючих науково-дослідних інститутів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, не зважаючи на досить глибоке вивчення проблеми формування інноваційного потенціалу регіонів у світовій фаховій літературі, питання удосконалення методичного забезпечення цього процесу було та залишається актуальним, особливо для України в умовах впровадження реформи децентралізації влади.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання). Метою роботи є удосконалення методичного забезпечення процесу формування інноваційного потенціалу адміністративних територій шляхом підтвердження, або спростування припущення про те, що можливою причиною нерівномірного розвитку інноваційної діяльності в регіонах України може бути нерівномірне розміщення по їх території навчальних та наукових установ, які є основою формування інноваційного потенціалу.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Країни лідери економічного розвитку такі як Японія, США, Великобританія, Франція, Німеччина невідривно пов'язують свій економічний розвиток з досягненнями науки та інноваційною активністю. Світовий досвід доводить, що у економічно розвинених країнах, більша частина приросту ВВП припадає на частку новацій, втілених у техніці і технологіях.

Наразі наша країна знаходиться в групі аутсайдерів серед країн Європи. Експерти та науковці [10, 13] відзначають низький рівень інноваційної активності на тлі уповільнення інвестиційної активності в Україні.

Стратегічну мету з формування в Україні високорозвинутої соціально орієнтованої економіки, що базується на знаннях та інноваціях, передбачено Стратегією сталого розвитку України на період до 2030 року [20]. Стратегія розвитку формує завдання лише у загальних рисах. Вона визначає мету та шляхи досягнення. Формування конкретних завдань та їх коригування відбувається на більш низькому рівні. У цьому випадку регуляторні або керуючі функції об'єктів управління потребують самостійне прийняття рішень у відповідних ситуаціях. Такий підхід реалізації Стратегії держави потребує делегування повноважень прийняття рішень і відповідальності на нижчі ланки управління. Втілення державної Стратегії потребує надання більших прав органам місцевого та регіонального самоврядування. Реалізація Стратегії має відповідати планами дій з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, зобов'язаннями України щодо досягнення національних Цілей сталого розвитку на період до 2030 р.

Для реалізації цієї стратегічної мети Україні необхідно мати науково обґрунтовану і практично орієнтовану програму переведення національної економіки в режим інтенсивного розвитку в рамках як окремих регіонів, так і національної економічної моделі загалом. Розподіл суб'єктів впровадження інновацій за рівнем економічної системи представлено у табл. 1.

Розподіл суб'єктів впровадження інновацій за рівнем економічної системи

Рівень економічної системи	Суб'єкт визначення
Загально науковий	Експерти
	Науковці
Мікро-	Суб'єкти підприємницької діяльності
	Підприємства
Мезо-	Галузі
	Регіони
Макро-	Держави, об'єднання держав

Завдяки проведенню фінансової децентралізації місцеві бюджети за період 2014- 2018 рік зросли втричі: з 68,6 млрд. грн в 2014 до 234 млрд грн в 2018 році [21].

Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 39 разів: з 0,5 млрд грн. в 2014 до 19,37 млрд грн. у 2018 році. За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015-2018 роках більше 10 тисяч проектів. [21].

Проаналізуємо статистичний показник кількості працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, зокрема, кількість фахівців з науковим ступенем, можуть бути основою у ході визначення потенціалу розвитку інноваційної діяльності та її креативної складової, табл. 2.

Таблиця 2

Кількість працівників, що задіяні у виконанні наукових досліджень і розробок за регіонами України станом на 2018 р., [за даними 22*]

Регіон	Кількість працівників – усього (осіб)	З них зі ступенем доктор наук (осіб)	З них зі ступенем кандидат наук (осіб)
1	2	3	4
Україна	88128	7043	18806
Вінницька	625	65	214
Волинська	317	36	116
Дніпропетровська	8658	383	1018
Донецька	226	25	40
Житомирська	367	34	118
Закарпатська	526	45	117
Запорізька	3913	78	215
Івано-Франківська	600	59	132
Київська	1798	85	308
Кіровоградська	467	11	67
Луганська	301	12	33
Львівська	4869	585	1771
Миколаївська	2116	93	286
Одеська	2548	265	631
Полтавська	1016	79	360
Рівненська	340	46	102
Сумська	1638	86	289
Тернопільська	345	55	110
Харківська	14226	1008	2915
Херсонська	699	51	180
Хмельницька	348	32	115
Черкаська	676	50	129
Чернівецька	731	94	251
Чернігівська	665	8	89
м. Київ	40113	3758	9200

*Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Розподіл кількості кадрів та склад фахівців з науковим ступенем може бути розглянутий, як характеристика наявності знань та одним з критеріїв визначення інноваційного потенціалу в регіонах.

Аналізуючи дані табл. 2 можна відзначити, що абсолютна більшість науковців, як у цілому, так і виключно за науковим ступенем, задіяні у виконанні наукових досліджень і розробок в одному регіоні, а саме, у місті Київ.

Надмірна концентрація інноваційних ресурсів може бути пов'язана з недолюбими діями управляючих інституцій - регуляторів економіки, неефективним розподілом інвестицій, відмовою від диверсифікації інноваційної політики, адміністративним протекціонізмом столичних наукових установ та організацій при розподілі завдань наукового пошуку пріоритетних напрямів інноваційної активності та ігноруванні реальних вимог ринку. Утворення значних дисбалансів у забезпеченні науковцями адміністративних територій негативно впливає на науковий та інноваційний потенціал країни у цілому.

Визначимо тенденції в обсягах інноваційної діяльності по адміністративних територіях України у період з 2014 по 2018 роки, табл. 3.

Таблиця 3

**Регіони України за характеристикою обсягів інноваційної діяльності
на 1 особу населення регіону за період 2014-2018 рр.,
(тис. грн. на од. особу), [22]**

Регіони	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6
Вінницька	0,076	0,140	0,187	0,308	0,033
Волинська	0,208	0,466	0,158	0,276	0,397
Дніпропетровська	0,202	0,191	0,512	1,158	0,644
Донецька	0,740	1,102	1,137	1,411	0,666
Житомирська	0,090	0,359	0,592	0,657	0,095
Закарпатська	0,704	0,726	0,839	1,085	0,541
Запорізька	0,831	0,901	0,936	0,941	1,557
Івано-Франківська	0,180	0,424	1,236	0,638	0,115
Київська	0,136	0,200	0,369	0,482	0,158
Кіровоградська	0,068	0,293	0,296	0,814	0,226
Луганська	2,022	0,708	1,235	0,633	0,517
Львівська	0,130	0,108	0,259	0,335	0,127
Миколаївська	0,406	0,060	0,173	0,547	0,322
Одеська	0,095	0,219	0,371	0,383	0,223
Полтавська	2,797	4,832	5,606	2,743	0,155
Рівненська	0,056	0,094	0,073	0,097	0,069
Сумська	0,166	0,468	1,934	2,055	0,492
Тернопільська	0,221	0,291	0,456	0,145	0,034
Харківська	0,192	0,280	1,049	1,086	0,506
Херсонська	0,321	0,236	0,524	0,379	0,135
Хмельницька	0,024	0,221	0,274	0,201	0,101
Черкаська	1,289	0,759	0,273	0,450	0,049
Чернівецька	0,165	0,166	0,146	0,110	0,095
Чернігівська	0,976	0,149	0,176	0,139	0,158
м. Київ	0,397	0,311	0,824	1,108	0,838
Україна	0,500	0,548	0,785	0,727	0,330

Значна частка регіонів знаходились в діапазоні 20-40 % від середнього значення по країні. Проте, на кінець періоду спостерігається покращення ситуації за станом регіонів відносно середнього

рівня. Близько 50% регіонів знаходились в діапазоні 75-100 % від середнього значення обсягів інноваційної діяльності на одиницю населення регіону. У 2018р. в Україні існувало 13 регіонів, що за рівнем обсягів інноваційної діяльності на одиницю населення вище ніж 75 % від середнього рівня, 5 регіонів відповідають рівню нижче 40%, вище за середній та 5 регіонів знаходяться в діапазоні між першими двома групами. Отже, для показника, що характеризує обсяги інноваційної діяльності, характерною ознакою є наявність значних диспропорцій за регіонами.

Виявлення диспропорцій за окремими напрямками розвитку економічної системи, аналіз їх впливу на її загальний стан та можливість усунення або зменшення наслідків стає нагальним завданням. До таких завдань слід віднести диспропорції в інноваційному розвитку регіонів.

Необхідно відзначити, що національні та європейські стратегічні напрями розвитку збігаються, вони спрямовані на зменшення рівня територіальної диференціації економічного розвитку регіонів.

За даними Всесвітнього економічного форуму, власне, «Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2017-2018 рр.», [23] Україна посіла 81 місце серед 137 досліджуваних країн. Тобто, готовність країни до адаптації технологій та інновацій оцінена на рівні 81 місця.

За рейтингом Bloomberg у 2018 році Україна займає 46 місце серед 50 країн за індексом інноваційного розвитку. Водночас наша країна стабільно займає 21 місце за ефективністю вищої освіти та 27 місце за патентною активністю, тобто, Україна має значний потенціал до розвитку.

Згідно теорії системного підходу, регіональні інноваційні системи складаються з двох субсистем, які об'єднані процесом інтерактивного навчання, а саме:

- регіональна субсистема застосування та використання знань (фірми-продуценти, що входять до складу регіональних індустріальних кластерів та підтримуючі і споріднені сектори);
- регіональна субсистема генерування знань, яка визначає темпи інноваційного розвитку першої підсистеми (приватні та державні дослідницькі лабораторії, університети, агенції технологічного трансферу, регіональні органи влади, фінансові інституції) [24].

Тобто, створення регіональних інноваційних систем повинно відбуватись в контексті формування регіональної стратегії забезпечення стійких інноваційних конкурентних переваг регіону.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах впровадження реформи децентралізації влади в Україні особливого значення набувають інструменти ідентифікації та виміру рівня регіональної інноваційності, який є характеристикою наявного інноваційного потенціалу адміністративної території.

Отримано підтвердження того, що причиною нерівномірного розвитку інноваційної діяльності в регіонах України, перш за все, є нерівномірне розміщення по території навчальних закладів та наукових установ. Саме нерівномірний розподіл висококваліфікованих науковців та зосередження їх у столичному регіоні призведе до значних відмінностей в обсягах інноваційної продукції у відношенні до населення по регіонах країни. Формування інноваційного потенціалу має стати стратегічним завданням плану реалізації стратегії соціально-економічного розвитку кожної адміністративної території України.

Вирішення такого завдання неможливо без чітких параметрів оцінки поточного стану інноваційної діяльності за критеріями обсягів виробництва інноваційних товарів, робіт та послуг, обсягів фінансування наукових досліджень та проектних робіт та кількісних характеристик наукової еліти регіону.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
2. Закон «Про співробітництво територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
3. Закон «Про засади державної регіональної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
4. Мерзляк А. В. Державне регулювання інноваційного розвитку регіону : Монографія / А. В. Мерзляк, О. В. Кіктенко. – Запоріжжя: КПУ, 2009. – 160 с.
5. Кацура С. Н. Становление инновационной системы в Украине : национальный и

региональный аспекты: моногр. / С. Н. Кацура; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. — Донецк, 2011. — 504 с.

6. Амоша А. И. Украина и её регионы на пути к инновационному обществу: монографія в 4-х т. / А. И. Амоша и др.; под общ. ред. В. И. Дубницкого и И. П. Булеева. — Донецк : Юго-Восток, 2011. — Т. 1. — 572 с.

7. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 - 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / [авт.-упоряд. : Г. О. Андрущук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко]. -К.: Парламентське вид-во, 2009.-632 с.

8. Гальчинський А. С. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Гесць, А. К. Кінах та ін. – К. : Знання України, 2002. – 326 с.

9. Жихор О. Б. Інноваційна політика розвитку регіонів : теорія та практика формування, механізми реалізації : Монографія / О. Б. Жихор. – Л. : Ін-т регіон. дослід. НАН України, 2009. – 544 с.

10. Карпунь І. Н. Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання : методологія формування, механізми реалізації [Текст] : Монографія / І. Н. Карпунь, М. С. Хом'як. – Львів : Львівський державний інститут новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола, 2009. – 432 с.

11. Кондрашов О. М. Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в промисловості України [Текст] : монографія / О.М. Кондрашов. - К. : Наук. світ, 2002. - 292 с.

12. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / Крупка М. І. — Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2001. — 608 с.

13. Матюшенко І. Ю. Перспективи розвитку конвергентних технологій в країнах світу й Україні для вирішення глобальних проблем : монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2017. 448 с.

14. Микитюк П. П. Основні критерії оцінки ефективності інвестиційно-інноваційних проектів / П. П. Микитюк // Економічний простір. - 2013. - № 71. - С. 125-134.

15. Соловійов В. П. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики : Монографія / В. П. Соловійов, Г. І. Кореняко, В. М. Головатюк. – К. : Фенікс, 2008. – 224 с.

16. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

17. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто. – М. : Прогресс, 1990. – 296 с.

18. Lundvall, Bengt-Åke, ed. Национальные системы инноваций: на пути к теории инноваций и интерактивного обучения . Пинтер Паблишерс, Лондон, 1992

19. Freeman, K. (1987), Technological and Economic Efficiency: Lessons from Japan, Pinter, London

20. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

21. Моніторинг процесу децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/10.08.20181.pdf>

22. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

23. Глобального рейтингу конкурентоспроможності 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://case-ukraine.com.ua/news/globalnij-rejting-konkurentospromozhnosti-2018-yak-pokrashhiti-pozitsiyi-nezvazhayuchi-na-padinnya/>

REFERENCES

1. Закон «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [The Law of Ukraine «About voluntary association of territorial communities»] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> [in Ukrainian].

2. Закон «Pro spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad» [The Law of Ukraine «On cooperation

- of territorial communities]] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18> [in Ukrainian].
3. Zakon «Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky» [The Law of Ukraine «On the principles of state regional policy»] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> [in Ukrainian].
 4. Merzliak, A. V., Kiktenko, O. V. (2009). Derzhavne rehuliuvannia innovatsiinoho rozvytku rehionu : Monohrafiia [State regulation of innovative development of the region: Monograph] Zaporizhzhia: KPU [in Ukrainian].
 5. Katsura, S. N. (2011). Stanovlenye ynnovatsyonnoi systemy v Ukrayne : natsyonalnyi y rehyonalnyi aspekty: monohr [Formation of innovation system in Ukraine: national and regional aspects: monogr]. Donetsk, [in Ukrainian].
 6. Amosha, A. Y. (2011) Ukrayna y eë rehyony na puty k ynnovatsyonnomu obshchestvu: monohrafiia [Ukraine and its regions on the way to an innovative society: a monograph] V. Y. Dubnytskoho, Y. P. Buleeva (Eds.), (Vols. 1-4). Donetsk : Yuho-Vostok [in Ukrainian].
 7. Androshchuk, H. O., Zhyliayev, I. B., Chyzhevskiy, B. H., Shevchenko, M. M. (2009). Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na 2010 - 2020 roky v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv [Strategy of innovative development of Ukraine for 2010 - 2020 in the conditions of globalization challenges]. K.: Parlamentske vyd-vo [in Ukrainian].
 8. Halchynskiy, A. S., Heiets, V. M., Kinakh, A. K. ta in. (2002). Innovatsiina stratehiia ukrainskykh reform [Innovation strategy of Ukrainian reforms]. K.: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
 9. Zhykhor, O. B. (2009) Innovatsiina polityka rozvytku rehioniv : teoriia ta praktyka formuvannia, mekhanizmy realizatsii : Monohrafiia [Innovative policy of development of regions: theory and practice of formation, mechanisms of realization: Monograph]. L. : In-t rehion. doslid. NAN Ukrainy [in Ukrainian].
 10. Karpun, I. N., Khomiak, M. S. (2009) Innovatsiinyi rozvytok subiektiv hospodariuvannia : metodolohiia formuvannia, mekhanizmy realizatsii [Tekst] : Monohrafiia [Innovative development of business entities: formation methodology, mechanisms of implementation [Text]: Monograph]. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi instytut novitnikh tekhnolohii ta upravlinnia imeni Viacheslava Chornovola [in Ukrainian].
 11. Kondrashov O. M. (2002) Osnovni napriamy ta priorytety innovatsiinoi diialnosti v promyslovosti Ukrainy [Tekst] : monohrafiya [Main directions and priorities of innovative activity in the industry of Ukraine [Text]: monograph]. K. : Nauk. svit [in Ukrainian].
 12. Krupka M. I. (2001) Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Financial and credit mechanism of innovative development of economy of Ukraine] Lviv : VTs LNU im. I. Franka [in Ukrainian].
 13. Matiushenko, I. Yu. (2017) Perspektyvy rozvytku konverhentnykh tekhnolohii v krainakh svitu y Ukraini dlia vyrishennia hlobalnykh problem : monohrafiia [Prospects for the development of convergent technologies in the countries of the world and Ukraine for solving global problems: monograph] Kharkiv: FOP Liburkina L.M. [in Ukrainian].
 14. Mykytiuk, P. P. (2013) Osnovni kryterii otsinky efektyvnosti investytsiino-innovatsiinykh proektiv [The main criteria for evaluating the effectiveness of investment and innovation projects]. Ekonomichnyi prostir, 71, pp.125-134. [in Ukrainian].
 15. Soloviov, V. P., Koreniako, H. I., Holovatiuk, V. M., Soloviov, V. P. (2008). Innovatsiinyi rozvytok rehioniv: pytannia teorii ta praktyky : Monohrafiia [Innovative development of regions: issues of theory and practice: Monograph]. K. : Feniks [in Ukrainian].
 16. Zakon Ukrainy «Pro investytsiinu diialnist» [The Law of Ukraine «About investment activity»] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian].
 17. Santo, B. (1990) Ynnovatsyia kak sredstvo ekonomicheskoho razvytyia [Innovation as a means of economic development]. M. : Prohress [in Ukrainian].
 18. Lundvall, Bengt-Åke, ed. (1992). Natsyonalnye systemy ynnovatsyi: na puty k teoryy ynnovatsyi y ynteraktyvnoho obucheniya [National innovation systems: Towards a theory of innovation and interactive learning]. Pynter Pablyshers, London. [in English].
 19. Freeman, K. (1987), Technological and Economic Efficiency: Lessons from Japan, Pinter, London [in English].

20. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [The Project « On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030»]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> [in Ukrainian].
21. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady v Ukraini [Monitoring the process of decentralization of power in Ukraine]. Retrieved from <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/10.08.20181.pdf> [in Ukrainian].
22. Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
23. Hlobalnoho reitynhu konkurentospromozhnosti 2018 r. Retrieved from: <http://case-ukraine.com.ua/news/globalnij-rejting-konkurentospromozhnosti-2018-yak-pokrashhiti-pozitsiyi-nezvazhayuchi-na-padinnya> [in Ukrainian].